

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЄКТАМИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

*Каценко А.Л., Свінцицька Н.Л., Устенко Р.Л., Шерстюк О.О., Білаш
В.П., Біланов О.С., Пілюгін А.В., Шеффер Ф.А.
Полтава, Україна*

Здебільшого проєктний менеджмент використовували у будівництві під час розробки інвестиційних проєктів. Відтак, застосування проєктної форми в освітніх процесах, зокрема у контексті пошуку нових управлінських підходів, потребує вивчення проблеми, насамперед її генетичного походження, історично утверджених сфер застосування, аналізу сучасного стану та механізмів (методів) управління проєктами (проєктного менеджменту), поширених у міжнародній та вітчизняній науково-практичній діяльності [1].

У тлумачному словнику з менеджменту поняття «проєкт» розглядається у контексті англійського слова «project» і означає задум чи план чого-небудь, наприклад створення підприємства. У цьому випадку головний акцент ставиться на прогнозований результат (організація підприємства). Розвиваючи погляд традиційного менеджменту, Інститут управління проєктами США розширює характеристику поняття «проєкту» суттєвими ознаками, зокрема визначаючи, що проєкт – це відповідне завдання з визначеними вихідними даними і програмованими результатами (цілями), які зумовлюють шляхи та засоби вирішення цих завдань. Внесення до визначення поняття характерологічних ознак вказує на цілісність проєкту та його розмежованість з проєктами-підприємствами [2,4]. Таке тлумачення підкреслює індивідуальний характер проєкту (на відміну від серійного виробничого), а, отже, вказує на ознаки новизни.

Передумовами застосування проєкту в педагогіці є саме його комплексний характер, тобто можливість охоплення такою формою роботи широкого спектру різноманітних завдань, дій тощо, а також включення різних фахівців гуманітарного знання, створення тимчасових колективів для виконання поставлених завдань та реалізації визначених цілей, що потребують злагодженості й психологічного комфорту. На підставі такого аналізу соціально-педагогічний проєкт необхідно розглядати як інноваційну форму організації освітнього середовища, в основі якого лежить комплексний характер діяльності тимчасового колективу спеціалістів в умовах активної взаємодії з оточуючим середовищем. Цей проєкт спрямований на виконання конкретно обґрунтованої мети та визначеного кінцевого результату, плану конкретних дій, обмежених конкретним проміжком часу та матеріально-фінансовими ресурсами [3].

В українській педагогічній практиці явище проєкту з'явилося в останнє десятиліття внаслідок поширення мережі інституцій громадського спрямування, метою діяльності яких стало розповсюдження міжнародних освітніх проєктів. Набутий за цей час вітчизняний досвід проєктної форми організації освітнього середовища (чи окремих її процесів) так і не став предметом вивчення та узагальнення на науково-теоретичному рівні. Лише окремі питання управління проєктами висвітлювалися у фахових виданнях. Серед фундаментальних робіт особливої уваги заслуговує навчальний посібник І. Підласого, в якому акцентована увага на предметі педагогічної

діагностики, методах логічного аналізу й експертної оцінки діяльності вчителя, прогнозування її наслідків [5].

Враховуючи новітні підходи у практиці проектної діяльності, необхідно розглядати управління освітніми проектами як розробку ідеальної моделі системи управління, де сконцентровані її пріоритетні напрями. На користь такого підходу свідчать переваги, що практично задекларували свої можливості: 1) мобільність реагування на зміни навколишнього середовища (досягнення у галузі інформаційних технологій, орієнтація на суб'єкт-суб'єктні взаємодії в освітньому процесі, ідеологічні зміни в суспільстві як потреба перегляду змістовного компоненту навчання тощо); 2) концентрація зусиль професійно активних фахівців різних галузей наукового і практичного знання для одночасного «прориву» у пріоритетних напрямках; 3) підвищення рівня особистої відповідальності кожного члена тимчасового колективу за досягненні результати; 4) залучення та розподіл матеріально-технічних та фінансових ресурсів безпосередньо при реалізації окремого проекту.

Однак подібна цілісність в розробці та організації процесу управління освітніми проектами можлива лише за таких умов: злагодженої організації всіх ланок системи управління, зведення до мінімуму імпровізаційних моментів; наявності даних щодо аналізу існуючого стану соціально-педагогічної проблеми; володіння новітніми технологіями управління, що відповідають специфічним вимогам проекту; підготовки керівників проектів та спеціалістів, здатних забезпечити оптимальний рівень досягнень; інформаційної забезпеченості учасників проектної діяльності; створення системи заходів для поширення практики проектної організації освітнього середовища [6,7].

Враховуючи той факт, що управління педагогічними проектами є процесом цілеспрямованих змін, що відбуваються за заздалегідь визначеними параметрами, необхідна відповідна послідовність впровадження таких змін. Ці елементи послідовності представляють собою етапи управлінських дій:

- передпроектний – передбачає вивчення та аналіз існуючого стану об'єкту, що потребує змін;
- власне проект – визначає основні ідеї, мету, низку заходів, терміни реалізації, критерії змін, механізми вивчення ефективності, фазове, матеріально-технічне та фінансове забезпечення;
- планування – передбачає розробку плану роботи поетапно (місячний, семестровий, річний план);
- моніторинг якості проекту – ставить за мету розробку та організацію системи вивчення його поточних результатів, математично-графічного оформлення, аналізу динаміки змін;
- постпроектний (заключний) – націлений на поширення набутого інноваційного досвіду та прогнозування.

Водночас потребує уточнення погляд на організацію управління освітніми проектами як такої, що створює комфортні умови для спільної діяльності різних спеціалістів. Тому особливий акцент необхідно ставити на таку систему управління, яка буде враховувати не лише окремі чинники, але і їх інтегративну взаємодію. Таким чином, ідея проекту в освіті викликана кардинальними потребами змін у педагогічній практиці та теорії в напрямку формування інноваційно-розвивального середовища в освіті.

Список використаних джерел:

1. Лебедик Л. В. Критерії готовності майбутнього викладача до проектування дидактичних систем / Л. В. Лебедик // Зб. наук. пр. ПНПУ імені В.Г.Короленка. – Випуск 69. – Наукове видання «Педагогічні науки». – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2017. –С. 69-73.
2. Свінцицька Н. Л. Організація дистанційного навчання з дисципліни «Анатомія людини» / Н. Л. Свінцицька, Н. О. Корчан, В. Г. Гринь [та ін.] // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVIII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (м. Полтава, 27-28 травня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.В.Гриньової. – Полтава : Астроя, 2021. – С. 276–278.
3. Свінцицька Н. Л. Особливості організації самостійної роботи іноземних студентів з дисципліни «Анатомія людини» / Н. Л. Свінцицька, І. В. Когут, В.П. Білаш [та ін.] // The world of science and innovation : proceedings of X International Scientific and Practical Conference, London, United Kingdom, 5-7 May, 2021. – London : Cognum Publishing House, 2021. – P. 709–719.
4. Свінцицька Н. Л. Особливості становлення ціннісних орієнтацій у майбутніх лікарів / Н. Л. Свінцицька, Ю. М. Северин, Р. Л. Устенко [та ін.] // Технології здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : матеріали Всеукр. студ. наук - практик. конф. / за заг. ред. О.О.Момот, Ю. В. Зайцевої, Ю. В. Солохи [та ін.]. – Полтава : Сімон, 2019. – С. 104–109.
5. Свінцицька Н. Л. Профілактичні заходи щодо виникнення професійного вигорання у викладачів закладів медичної освіти / Н. Л. Свінцицька, І.В.Когут, А. Л. Каценко [та ін.] // Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості : зб. наук. матеріалів Міжнарод. наук.-практик. онлайн-конф. (27-28 квітня 2021 р., м. Полтава). – Полтава, 2021. – С. 260–263.
6. Свінцицька Н. Л. Формування клінічного мислення студентів англійської форми навчання під час вивчення дисципліни «Анатомія людини» / Н.Л.Свінцицька, О. О. Шерстюк, Р. Л. Устенко [та ін.] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах : матеріали наук.-практик. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2016 р. – Полтава, 2016. – С. 189–190.
7. Стрельников В. Ю. Проектування змісту навчання з метою його інтенсифікації / В. Ю. Стрельников // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: «Педагогічні науки». – м.Старобільськ. – № 6 (303) жовтень 2016. – Частина I. – С. 50-57.